

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos ugniagesių gelbėtojų profesinių
sajungų susivienijimui

2017-12-20
2017-11-15

Nr. 1D-6400(3)
Nr. LV-021

Kopija
Šiaulių apskrities priešgaisrinei gelbėjimo
valdybai

DĖL PAKLAUSIMO

Vidaus reikalų ministerija išnagrinėjo Jūsų paklausimą dėl š. m. liepos 13 d. buvusio Šiaulių apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos (toliau – ŠAPGV) 1-osios komandos budinčios pamainos ugniagesio gelbėtojo Alvydo Daukšos sukulto eismo įvykio ir galimybės iš jo išieškoti visą žalą. Atkreipiame dėmesį, kad Vidaus reikalų ministerija nėra įgaliota aiškinti teisės aktus, todėl žemiau pateikiama nuomonė nelaikytina oficialiu teisės aiškinimu.

Informuojame, kad neteisėti veiksmai ir kaltė yra būtini elementai sprendžiant klausimą ir dėl materialinės atsakomybės, todėl jos nesant, nėra pagrindo ir materialinės atsakomybės taikymui. Pažymėtina, kad valstybės tarnautojų materialinės atsakomybės srityje netaikytina Civiliniame kodekse įtvirtinta skolininko kaltės prezumpcija, todėl pareigūno kaltė turi būti įrodyta. Materialinei atsakomybei kilti pakanka bet kurios kaltės formos – tiek tyčios (tiesioginės ar netiesioginės), tiek neatsargumo (didelio ir paprasto).

Lietuvos Vyriausiasis Administracinis Teismas, aiškindamas Civilinio kodekso 6.271 straipsnyje nustatytą valstybės valdžios institucijų neteisėtų veiksmų sampratą, sprendžiant žalos atlyginimo klausimus, yra pažymėjęs, kad neteisėtumas galėtų pasireikšti tik tada, kai būtų nustatoma, jog valdžios institucijų darbuotojai neįvykdė jiems teisės aktais priskirtų funkcijų arba nors ir vykdė šias funkcijas, tačiau veikė nepateisinamai aplaidžiai, paviršutiniškai, pažeisdami bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai; sprendžiant administracinės teisės subjekto veikos neteisėtumo klausimą, kiekvienu konkrečiu atveju yra būtina nustatyti, kokios teisės normos buvo pažeistos ir kaip šie pažeidimai pasireiškė, t. y. **neigiamos tam tikros veikos pasekmės savaime negali būti laikomos pakankamu pagrindu konstatuoti šios veikos neteisėtumą** (Lietuvos Vyriausiojo Administracinio Teismo 2007 m. gegužės 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶ - 499-07; 2005-10-22 nutartis administracinėje byloje Nr. A¹¹-1642-05). Taip pat Lietuvos Vyriausiojo Administracinio Teismo išplėstinė teisėjų kolegija yra išaiškinusi, jog vertinant veikos neteisėtumą bei kaltę, kaip būtinas **valstybės tarnautojo materialinės atsakomybės sąlygas**, pirmiausia valstybės tarnautojo veikos neteisėtumas pasireiškia kaip atitinkamų pareigų ir reikalavimų, įtvirtintų įstatymuose, kituose teisės aktuose, *inter alia* vidaus administravimo aktuose, taip pat nustatytų valstybės tarnautojo pareigybės aprašyme, nevykdymas ar netinkamas vykdymas; atitinkamos pareigos, reikalavimai ir veiklos principai, kurių turi laikytis valstybės tarnautojai, įgyvendindami

savo funkcijas, teisės aktuose gali būti apibrėžti skirtingai; tais atvejais, kai atitinkamos teisės aktų nuostatos įtvirtina aiškia ir konkrečia, vienareikšmiškai suprantamą elgesio taisyklę (pareigą atitinkamoje situacijoje elgtis vienu ar kitu konkrečiu būdu ir pan.), valstybės tarnautojui pažeidus tokią nuostatą, konstatuotas jo veikos neteisėtumas savo ruožtu galėtų suponuoti ir išvadą apie jo kaltę (valstybės tarnautojas, žinodamas, kokio elgesio varianto iš jo reikalauja atitinkama teisės norma, savo veika sąmoningai arba būdamas nepakankamai rūpestingas bei atidus ją pažeidžia); tačiau kitaip vertintinos situacijos, kai valstybės tarnautojų, taip pat ir įstaigų vadovų funkcijos atliekamos srityse, kuriose sprendimai priimami atitinkamai institucijai (įstaigai) naudojantis diskrecijos teise – tam tikro laipsnio laisve pasirinkti, kaip įgyvendinti įstatymuose įtvirtintas pareigas, taip užtikrinant galimybę viešojo administravimo subjektui savo kompetencijos srityje veiksmingiausiu būdu siekti viešojo intereso tikslų, taip pat srityse, kuriose sprendžiami sudėtingi, kompleksiniai, *inter alia* vertinamojo pobūdžio klausimai, vadovaujantis ir taikant teisės aktų nuostatas, įtvirtinančias bendro, abstraktaus pobūdžio reikalavimus, taip pat nuostatas, kurios nėra vienareikšmiškai aiškios, ir pan.; tokiais atvejais itin reikšmingas yra įvertinimas, ar valstybės tarnautojo, kurio atitinkama veika pripažinta neteisėta, **kaltės laipsnis yra pakankamas jo materialinei atsakomybei kilti**, taigi vertinti, ar jis elgėsi pakankamai apdairiai, rūpestingai ir atidžiai (Lietuvos Vyriausiojo Administracinio Teismo 2015 m. vasario 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr.A-38-662/2015).

Atsižvelgiant į Jūsų rašte pateiktas aplinkybes, manytume, kad ŠAPGV turi tinkamai įvertinti visas su teisės pažeidimu ir žalos atsiradimu susijusias aplinkybes ir nustatyti, ar Alvydo Daukšos veiksmuose yra pakankamas kaltės laipsnis jo materialinei atsakomybei atsirasti. Atkreiptinas dėmesys, kad padarius teisės pažeidimą dėl neatsargumo, kai veiksmai formaliai atitinka neteisėtos veikos sampratą, kaltės laipsnis gali būti ir nepakankamas atitinkamo asmens materialinei atsakomybei atsirasti.

Taip pat pažymime, kad ŠAPGV negali nespresti materialinės atsakomybės taikymo klausimo, tačiau, įvertinus visas susijusias aplinkybes ir jį išsprendus, gali priimti tiek sprendimą žalos neišieškoti, tiek ją išieškoti, o taip pat su Alvydu Daukša sudaryti taikos sutartį, kurioje būtų aptartos abi šalis tenkinančios žalos atlyginimo sąlygos. ŠAPGV sprendimas priklauso nuo visų jai žinomų su neteisėtais veiksmais susijusių aplinkybių vertinimo.

Viceministras

Česlovas Mulma